

שמות פרק י'

(יב) וַיֹּאמֶר יְקֹנֵק אֶל מֹשֶׁה נְטֵה יָדְךָ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאַרְבֶּה וַיַּעַל עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּאכַל אֶת כָּל עֵשֶׂב הָאֶרֶץ אֶת כָּל אֲשֶׁר הִשְׁאִיר הַבְּרֶד: (יג) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת מִטְהוֹ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּקְנֹק נְהַג רֹחַ קָדִים בְּאֶרֶץ כָּל הַיּוֹם וְהוּא וְכָל הַלְּיָלָה הַבֹּקֶר הָיָה וְרוּחַ הַקָּדִים נִשָּׂא אֶת הָאֶרֶבָה: ...
(כא) וַיֹּאמֶר יְקֹנֵק אֶל מֹשֶׁה נְטֵה יָדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם וַיְהִי חֹשֶׁךְ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּמַּשׁ חֹשֶׁךְ: (כב) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַשָּׁמַיִם וַיְהִי חֹשֶׁךְ אַפְלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים: (כג) לֹא רָאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִתַּחַתוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְלֹכַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם: (כד) וַיִּקְרָא פְרַעֲה אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לָכוּ עֲבֹדוּ אֶת יְקֹנֵק רַק צֹאנְכֶם וּבְקֹרְכֶם יִצַּג גַּם טַפְכֶם יִלְךְ עִמָּכֶם: ...
(כט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בֵּן דְּבַרְתָּ לֹא אֶסְף עוֹד רְאוֹת פְּנִיךָ:

שמות פרק י"א

(ד) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר יְקֹנֵק כְּחֻצַּת הַלְּיָלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם: ...
(ט) וַיֹּאמֶר יְקֹנֵק אֶל מֹשֶׁה לֹא יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פְּרַעֲה לְמַעַן רְבוֹת מוֹפְתֵי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם:

שמות פרק י"ב

(א) וַיֹּאמֶר יְקֹנֵק אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: ...
(מג) וַיֹּאמֶר יְקֹנֵק אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כָּל בֶּן נָכָר לֹא יֹאכַל בוֹ: ...
ומה תפלה קלה לא התפלל בתוך הכרד דבור חמור לא כל שכן, ומפני מה לא נדבר עמו בתוך הכרד, לפי שהיתה מלאה גלולים: (מג) **זאת חקת הפסח** - ביי"ד בניסן נאמרה להם פרשה זו: **כל בן נכר** - שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים. ואחד נכרי ואחד ישראל משומד במשמע:

שמות פרק י"ג

(כו) הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה אֲשֶׁר אָמַר יְקֹנֵק לָהֶם הוֹצִיאוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל צְבָאֲתָם: (כז) הֵם הַמְדַבְּרִים אֶל פְּרַעֲה מִלֶּךְ מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

רש"י

(כו) **הוא אהרן ומשה** - אלו שהוזכרו למעלה, שילדה יוכבד לעמרם, הוא אהרן ומשה. יש מקומות שמקדים אהרן למשה ויש מקומות שמקדים משה לאהרן, לומר לך ששקולין כאחד:

שמות פרק י"ד

(א) וַיֹּאמֶר יְקֹנֵק אֶל מֹשֶׁה רְאֵה נִתְּתִיךָ אֱלֹהִים לְפְרַעֲה וְאַהֲרֹן אַחִיךָ יִהְיֶה נְבִיאֲךָ: (ב) אֶתְּהָ תְדַבֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוְךָ וְאַהֲרֹן אַחִיךָ יְדַבֵּר אֶל פְּרַעֲה וְשַׁלַּח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: ...
(ח) וַיֹּאמֶר יְקֹנֵק אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר: (ט) כִּי יְדַבֵּר אֲלֵכֶם פְּרַעֲה לֵאמֹר תִּנְנוּ לָכֶם מוֹפֵת וְאָמַרְתָּ אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת מַטְּךָ וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי פְרַעֲה הֲיִ לְתַנּוּן:
(ג) **ואני אקשה** - מאחר שהרשיע והתריס כנגדי, וגלוי לפני שאין נחת רוח באומות עובדי עבודה זרה לתת לב שלם לשוב, טוב לי שיתקשה לבו למען הרבות בו אותותי ותכירו אתם את גבורותי. וכן מדתו של הקב"ה מביא פורענות על האומות עובדי עבודה זרה כדי שישמעו ישראל וייראו, שנאמר (צפניה ג ו) הכרתי גוים נשמו פנותם וגוי, (שם ז) אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר, ואף על פי כן בחמש מכות הראשונות לא נאמר ויחזק ה' את לב פרעה, אלא ויחזק לב פרעה: (ה) **את ידי** - יד ממש להכות בהם: (ט) **מופת** - אות להודיע שיש צורך במי ששולח אתכם: **לתנן** - נחש:

רש"י

(א) **נתתיך אלהים לפרעה** - שופט ורודה לרדותו במכות ויסורין: **יהיה נביאך** - כתרגומו מתורגמן, וכן כל לשון נבואה אדם המכריז ומשמיע לעם דברי תוכחות, והוא מגזרת (ישעיה נז יט) ניב שפתים, (משלי י לא) ינוב חכמה, ויכל מהתנבות דשמואל (א' י ג). ובלעז קוראין לו פרקייר"א [מליץ ומטיף]: (ב) **אתה תדבר** - פעם אחת כל שליחות ושליחות כפי ששמעתו מפני, ואהרן אחיך ימליצנו ויטעימנו באזני פרעה:

בראשית רבה - פרשה א

[טו] בית שמאי ובית הלל, בית שמאי אומרים השמים נבראו תחלה ואח"כ נבראת הארץ, ובית הלל אומרים הארץ נבראת תחלה ואח"כ השמים, אלו מביאין טעם לדבריהם, ואלו מביאין טעם לדבריהם, על דעתיהן דבית שמאי דאינון אמרין השמים נבראו תחלה ואח"כ הארץ, משל למלך שעשה לו כסא ומשעשאו עשה איפיפורין שלו, כך אמר הקדוש ברוך הוא (ישעיה סו) השמים כסאי והארץ הדום רגלי וגו', ועל דעתיהן דבית הלל דאינון אמרין הארץ נבראת תחלה ואח"כ השמים, משל למלך שבנה פלטיין משבנה את התחתונים, אח"כ בנה את העליונים, כך ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, אמר רבי יהודה בר אילעי אף דין קרא מסייע לבי"ה (תהלים קב) לפני הארץ יסדת, ואח"כ ומעשה ידיך שמים, א"ר חנין ממקום שהמקרא מסייע לבית שמאי משם בית הלל מסלקין אותו, והארץ היתה, כבר היתה, ר' יוחנן בשם חכמים אמר, לבריא שמים קדמו, ולשכלול הארץ קדמה, אמר רבי תנחומא אנא אמרי טעמא לבריא השמים קדמו שנאמר בראשית ברא אלהים, ולשכלול הארץ קדמה שנאמר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, א"ר שמעון בן יוחאי תמיה אני היאך נחלקו אבות העולם, בית שמאי ובית הלל, על בריית שמים וארץ, אלא

שאני אומר שניהם לא נבראו אלא כאלפס וכסויה, שנאמר (ישעיה מח) קורא אני אליהם יעמדו יחדו, אר"י ב"ר שמעון אם כדעת אבא, למה פעמים שהוא מקדים ארץ לשמים ופעמים שהוא מקדים שמים לארץ אלא מלמד ששניהן שקולין זה כזה, בכל מקום הוא מקדים אברהם ליצחק ויעקב, ובמקום אחד הוא אומר (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקב וגו' מלמד ששלשתן שקולין זה כזה, בכל מקום הוא מקדים משה לאהרן, ובמקום אחד הוא אומר (שמות ו) הוא אהרן ומשה, מלמד ששניהן שקולין זה כזה, בכל מקום הוא מקדים יהושע לכלב, ובמקום אחד הוא אומר (במדבר יד) כי אם כלב בן יפונה הקנזי ויהושע בן נון, מגיד ששניהן שקולין זה כזה, בכל מקום הוא מקדים תורין לבני יונה, ובמקום אחד הוא אומר (ויקרא יב) ובן יונה או תור לחטאת מגיד ששניהם שקולין זה כזה, בכל מקום הוא מקדים כיבוד אב לאם, ובמקום אחד הוא אומר (ויקרא יט) איש אמו ואביו תיראו מגיד ששניהן שקולין זה כזה אבל אמרו חכמים האב קודם לאם, מפני שהוא ואמו חייבין בכבוד אביו, בכל מקום הוא מקדים בריאת שמים לארץ, ובמקום אחד הוא אומר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, מגיד ששניהם שקולין זה כזה.

תוספתא מסכת כריתות פרק ד הלכה טו

ר' שמעון אומר בכל מקום הקדים בריאת שמים לארץ במקום אחד הוא אומר ביום עשות י"י אלהים ארץ ושמים מלמד ששקולין זה כזה. בכל מקום הקדים אברהם לאבות ובמקום אחד הוא אומר וזכרתי את בריתי יעקב וגו' מלמד ששלשתן שקולין זה כזה. בכל מקום הקדים משה לאהרון במקום אחד הוא אומר הוא אהרון ומשה מלמד ששקולין זה כזה. בכל מקום הקדים כבוד אב לאם במקום אחד אומר איש אמו ואביו תיראו מלמד ששניהן שקולין זה כזה. בכל מקום הקדים יהושע לכלב במקום אחד הוא אומר בלתי כלב בן יפנה הקנזי ויהושע בן נון מלמד ששניהן שקולין זה כזה:

ספר קול שמחה לרבי שמחה בונים מפשיסחא - פרשת וארא

[ה] הם המדברים אל פרעה וכו' הוא משה ואהרן (וי' כ"ז). ובתחילה כתיב (וי' כ"ו), הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם. ראשונה, קשה מה שאמר בתחילה אהרן קודם משה ובסוף להיפך. ב', הלא ה' בעצמו הוציאם והם לא היו רק מדברים אל פרעה, ומה זה אמר הכתוב אשר הוציאו. אכן נראה, דהנה כאן צריך ב' ענינים א', שפרעה ישלחם. והב', שישאל ירצו לצאת. ובענין בני ישראל היה אהרן עיקר, כמאמר (גי' טז) לך ואספת את זקני ישראל וכו'. אבל בענין לדבר אל פרעה היה משה עיקר, כמאמר ה' אליו. וזה פירוש, הוא אהרן וכו'. כלומר, אהרן עיקר. וגמר אומר בזה שאמר ה' הוציאו את בני ישראל. כלומר, שישאל יתרו ויאמינו לקול משה ויצאו. ואחר כן אמר בענין המדברים אל פרעה הוא משה ואהרן, בזה היה משה עיקר. וד"ל, ודו"ק:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.